

povestnice, in da bodo stroški za glediško nčilnico brez koristi za slovenski narod. Dr. Toman je našteval povestnične knjige, ki jih že imamo. — Iz govora dr. Bleiweisa smo izvedeli, kedaj in kako se je začelo ljubljansko gledišče in s katerimi pripomočki, da po takem imamo že od leta 1773. poseben glediški zaklad, o katerem je ces. sklep od 1842. leta odločil, da se ti dohodki ne mešajo z drugimi deželnimi dohodki, kajti ti dohodki, ki se vsako leto — brez všteti stroškov — morejo ceniti na 3627 gold., se ne za krajcar ne nabirajo iz davkov siromašnega naroda, ampak so dohodki posebnega glediškega premoženja; dostavil je pa tudi, da se je že l. 1790. igrala v ljubljanskem gledišču „Županova Micika“, kar tem očitnejše kaže, da takrat gospôda v Ljubljani ni bila nemškutarska, ker so gospodje in gospé prvih stanov sami kot igralci in igralke na oder stopili. — Ko je še dr. pl. Kaltenegger govoril in nasvetoval, naj se predlog deželnega odbora po nasvetu poslancev Dežmana in Kromerja izroči finančnemu odseku v prevdarek, — ko je dr. Toman dokazal, da Kromerjev predlog zaradi darila za povestnico je samostojin predlog, ki se po opravičnem redu samostojno obravnati mora, — ko je dr. Bleiweis odgovoril Dežmanu, da glediški zaklad ni domišljija, in je dr. Zarnik šibal, kakor jih je imenoval „predpotopne“ pojme Kromerjeve in Dežmanove o tem, kako se gledišča začenjajo, omenivši, da tudi dr. Klun in Dežman sta 1848. leta komedijo slovensko igrala itd., je dr. Costa kot poročevalec poslednji govoril. Povdarjal je, da tudi iz govorov nasprotne stranke se je razvidelo, da v obče niso proti temu, da se slovenskemu gledišču podpore dá; po takem pa ni treba, da bi predlog še enkrat romal pred finančni odsek. Koliko naj se dá in za kaj naj se dá, o tem se brž lahko sklepa, drugo pa naj se prepusti deželnemu odboru. Ako se o darilu za povestnico slovensko predlogi stavijo po drugi poti, gotovo bo zbor temu predlogu pritrnil. Tudi on ne nasprotuje dr. Zarnikovim številkam; glavna stvar je, da dobimo národno-slovensko-gledišče. — Pri glasovanju so z veliko večino obveljali dr. Zarnikovi predlogi. In tako je bilo živahne debate konec. — Po tem je prišla na vrsto 5) postava zastran jezika, v katerem naj bi se za vojvodino Kranjsko postave izdelovale in razglašale. Osnova te postave se je po razodetih nekterih pomislih c. k. deželnega predsednika izročila ustavnemu odseku v posvêt.

Na to je bila volitev namestnika deželnega odbornika mesto umrlega prošta Kosa. Izvoljen je bil po poslancih mest in zbornice kupčijske dr. Razlag; dobil je 5 glasov (živio!), dr. pl. Kaltenegger 3, poslanec Janez Kozler pa 1.

Naposled je dovolil deželni zbor, da se smé v vaséh mokronoške županije za občinske potrebe in za zidanje farne šole v Trebelnem poberati 76 odstotkov priklade k pravim davkom leta 1869.; in v vaséh Brezje in Cerovec v županiji Mirna peč 66 odstotkov priklade k pravim davkom leta 1869. za zidanje farne šole v Trebelnem.

Predlogi 6. seje deželnega zbora so bili, razun enega samega, vsi dotičnim odsekom v prevdarek izročeni, toraj pridejo še enkrat na dnevni red v končno obravnavo. Sklepalo se je danes le po nasvetu deželnega odbora o slovensko-nemškem delu Wolfovega slovarja. Poročevalec je bil dr. Bleiweis. Jedro temu poročilu bilo je pismo svetlega knezoškofa, ki ga je o tej zadevi pisal deželnemu odboru. Pismo knezo-škofovo poroča, da za izdavanje slovensko-nemškega slovarja je bil izvoljen poseben odbor, ki je gosp. Fr. Levsteku izročil vredništvo slovarja. Pri-

pravili so se vredniku ti-le pripomočki: a) Zalokarjev rokopis, ki na 1100 pôlah obsega vredjeni slovar slovensko-nemški in ki je bil v ta namen iz zapuščine Wolfove kupljen za 2000 gld. v gotovem denarju in za vsakoletnih 200 gld.; ki jih g. Zalokar dobiva do svoje smrti; b) Cafova zbirka besedi, ki je jako velika; c) Miklošičev rokopis v 4 velicah zvezkih na 287 pôlah; d) zbirka besedi v abecednem redu, poslana po gosp. Kočevarju; e) rokopis slovarja brez imena pisateljevega. To je zaklad, ki je vredniku pripravljen. Pretekla so 3 leta, ko se je vredovanje začelo, in stroškov v ta namen je Alojzjevišču narastlo ta čas že 1190 gold. a vendar ni še nobena pôla za tisek pripravljena. — Vidi se iz njega, da je gospod knezoškof vse storil, da bi se bil začel tisek željno pričakovanega slovarja. — Ker pa je potreba obširnega slovensko-nemškega slovarja živo pripoznana, to je, obširnega saj toliko, kakor je nemško-slovenski del, in ker svetli knezoškof v dopisu od 12. junija t. l. pozivlja deželni odbor, naj on najde pot, da se dovrši delo, tedaj misli odbor, naj bi se prijazni klic svetlega knezoškofa v nemar ne puščal, da se z združenno močjo — pa brez stroškov deželnih — dožene tisek slovarja. V tem smislu nasvetuje tedaj deželni odbor: Slavni zbor naj sklene: Deželnemu odboru daje se nálog, da na poziv gospoda knezoškofa in vzajemno z njim prevzame skrb za to, da se kar najbrže izgotovi rokopis za tisek slovarjev, ter se v ta cilj in konec dogovori s svetlim knezom.

Ko je bil ta predmet rešen, vpraša dr. Toman c. kr. deželnega predsednika: kaj je z važno postavo o razdelitvi sôpašnikov in menjalnih zemljišč, ki jo je deželni zbor kranjski lanske leto sklenil, a še ni duha ne sluha o njej? C. k. deželni predsednik odgovori, da ta postava od presvitlega cesarja ni potrjena, a da bode ministra poljedelstva brzo vprašal: ali ne pride ta osnova že temu zboru v novo posvetovanje.

V 7. seji je izročil c. kr. deželni predsednik zbornici osnovo vladne postave o vodnih pravicah in obljubil postavo za ribštvo; — na vprašanje poslanca Lipolda in več družih poslancev je odgovoril, da postava za varstvo koristnih tíc in pokončavanja škodljivega mrčesa pride še v tem zborovanju na vrsto. Deželni glavar naznanja, da je dr. Klunu dal za 8 dni vakance, — da mu je dr. Costa izročil pritožbo mnogih posestnikov iz Razdrtega o gozdnih servitutnih zadevah, — in da mu je po c. k. predsedstvu došlo pismo, v katerem minister dr. Giskra ukazuje, da zapisniki dež. zbora ne smejo biti samo slovenski, nego morajo biti vselej tudi nemški. Ukaz ta izbudil je veliko nevoljo od strani narodnih poslancev, in po viharji debati, ktere so se vdeležili dr. Toman, dr. Zarnik in dr. Costa, obveljal je sklep, da se dá ministrov ukaz v natis ter stavi na dnevni red prihodnje seje, da pa se zapisniki pišejo tako kakor dozda slovenski, dokler zbor v tej njega zadevajoči notranji zadevi ne sklene drugače. — Predlogi današnjega dnevnega reda so se izročili dotičnim odsekom; predlog deželnega odbora, naj se Flachenfeld-Volčičevo korarstvo podeli dr. pl. Paukarju, je bil ovržen, kajti z 19 glasovi proti 7 je v skrivni seji bilo podeljeno pl. Fr. Premiersteinu, kaplanu v Trebnem.

Dopisi.

Iz Kostelja 25. sept. — Ker ljube „Novice“ rade odgovarjate na vprašanja, prosimo, da odgovorite tudi nam. Pred tremi leti smo dobili po nemili nam osodi župana, s katerim nismo bili nikoli in ne bomo nikoli zadovoljni. Nismo ga dobili po prosti volitvi in naši

želji, nego po žrebu in brezmišljenosti nekterih odbor-
nikov, v ktere smo stavili vse zaupanje. Le ta tolažba
nam je ostala, da tri leta bodo kmali minula, pa bo
vsega kraj. Al viditi je, da smo se prevarili. Drugod
okoli nas volijo povsod že nove župane, tudi mi bi ga
bili že radi, posebno ker naši možje že odhajajo po
svoji navadi v pahišno trgovstvo, in v kratkem bo ve-
čina njih odšla, a od volitve ni še ne duha ne sluha.
Podoba je, da naš župan to reč iz posebnih vzrokov
nalašč odlašča. Mi poznamo občinsko volitveno po-
stavo, pa tega vendar ne vemo, ali res kateri župan
more še po preteklih 3 letih ostati župan, ako ni bil
iznova voljen. Drage „Novice“, tu vas prosimo od-
govora. Silno radi bi se znebili tega gospoda — tako se
on sam rad imenuje in tako tudi rad ravna, kajti pri nas
obvelja malokter sklep občinskega odbora, ako ni prav
po dlaki županovi. Tako, na priliko, se je že dvakrat
sklenilo, da v domačem uradu se mora pisati le slo-
vensko, a vendar se je dozda le z malimi izjemami,
pisalo vedno le nemški, dasiravno župan nemški go-
vorí, da se Bogu smili; zdaj nekaj časa se nam piše
po hrvaški. Bog zna, kdaj da pridemo do slovenščine?
Posebno veselje je imel naš župan cesto širiti, kjer je
bila že dosti široka; kjer je bila pa v resnici ozka, ondi
je še danes ozka. Tako tudi rad postavlja cestne kamne
zaradi lepote, a ne zaradi potrebe itd. Ni tedaj čuda,
da zdaj vse poprašuje: ali bomo in kdaj bomo volili
novega župana? Eden v imenu mnogih.

Odgovor vredništva. Župani se volijo po občinski
postavi samo za 3 leta; po preteklih 3 letih mora biti
nova volitev. Ako so se tedaj kje župani na novo vo-
lili zdaj, volili so se po postavi. Al ti zdaj voljeni
župani ostanejo le tako dolgo, dokler se ne osnujejo
nove občine, ki se bodo kmalu, menda še to leto,
osnovali. Ko se ustanovijo občine po novi snovi,
potem bodo se volili tudi novi župani in zdaj voljeni
zopet odstopijo. Zato ne kaže za ta mali čas na novo
voliti, ako niso prav posebni vzroki za to; da bi ktera
občina vendar hotela voliti, ne more se jej po naših
mislih odreči pravica nove volitve.

Iz Kranja 24. sept. (*Delitev premij za konje*) je
bila danes tukaj. Premije za žebce po 150 gold. in
sreberno svetinjo so prejeli sledeči gospodarji: Sluga
Anton iz Viča, Vovk Jožef iz Vrbe, in Štempihar
Jožef iz Praprotnice Police, — po 100 gold. in sreberno
svetinjo pa Vovk Lorenc iz Črničca, Kolman Janez
iz Zapuša in Remec France iz Kartine. — Za kobile
s žbetom so prejeli premije ti-le gospodarji: Molj
France iz Vogelja 10 cekinov in sreberno svetinjo, —
po 7 cekinov in sreberno medalijo: Avsenek Anton
iz Otoka in Žerovnik Jakob iz Bele, — po 4 cekine
in svetinjo Kolenec Janez poleg Št. Ruperta, Hoče-
var Matija iz zgornjega, in Hočev var Martin iz spod-
njega Brnika, — sreberno svetinjo je dobil Aliaš Janez
iz Torova; — za 3letno žebico je dobil Žepič Anton
iz Brezovice poleg Mirne 8 cekinov in svetinjo, Golob
Anton iz Stražiša in Kecel Franc 6 cekinov, — Rant
Matevž iz srednjih Bitenj, Mušic Juri iz Pšate in Ko-
pač Jakob iz Vešic po 3 cekine in svetinjo, — Otto
Kristijan, grajščak v Vinici, pa svetinjo.

Iz Ljubljane. Deželni zbor je prestal do petka
zato, da imajo odseki nekoliko več časa izdelavati svoje
naloge.

— (*Hranilnica kranjska*) je v občnem zboru skle-
nila, v spomin 50letnega obstoja svojega prihodnje leto
iz svojega premoženja zidati veliko novo poslopje za
realno šolo in je v ta namen odločila 100.000 do
120.000 gold. Hiša ostane sicer lastnina hranilnici, al

prepustiti jo hoče deželi in mestu za šolsko rabo brez
plačila. Res velike hvale vreden sklep!

— (*Gosp. dr. Etb. Costo*) je kmetijska družba
goriška izvolila za častnega uda. Slava!

— (*Sodnji v Senoščah in Kostanjevici*) se odprete
1. oktobra.

— (*Bogoslovne šole*) se prično 5. oktobra.

— (*Gosp. dr. Jan. Kulavec*), zdaj vodje-namestnik
v ljubljanskem bogoslovskem semenišču, je imenovan
za ces. dvornega kaplana in vodjo viših bogoslovskih
študij na Dunaj.

— (*„Brencljnov“ vrednik gosp. Jak. Alešovec*),
tožen, da je zasmehoval nemške mestne očete ljublan-
ske (prav za prav „glasovito spomenico“ njihovo) in
da je odobral dogodbo Jančjo, je bil po porotnikih
za nedolžnega spoznan. Ko je sodnije predsednik
oklical to razsodbo, zadoneli so živahni „živio“-klici
porotnikom po dvorani. „Darob aber entbrannte des
„Tagblatt“ giftiger Groll“, a ker družega nič ne more,
je rekel, da — le na nitki enega glasú je visela
„Brencljnu“ ugodna razsodba. To pa je vendar mnenje
ogromne večine ljudi, ki beró časnike, da poprej bi
moralí že desetkrat zaprti biti vsi „Kikeriki“, „Fi-
garo“, „Floh“ in „Reibeisen“-vredniki, nego „Bren-
celj“. — Danes je imel gosp. Alešovec drugo tožbo
kot vrednik „Triglava“, tožen zato, da je žalil avstrij-
sko armado. Porotniki so ga spet nedolžnega spo-
znali in sopet so se razlegali živio-klici prisežnim mo-
žem po dvorani. In tudi mi jim kličemo: dobro! kajti
pokazali so, da cenijo svobodo tiska, dokler ne prestopa
mej poštenja.

— (*Prvi del knjige „Nauk o telovadbi“*), ktere-
ga je Matica kupila od „Sokola“, prodaja bukvar Giontini
po 40 kr. — Pri tej priliki naznanjamo, da drugi del
te knjige, ktero Matica izdá, pojde še ta teden v ti-
skarnico.

— (*Pesmi gosp. Stritarja*) bodo v kratkem doti-
skane. Brž ko kodo gotove, naznanilo se bo, kje in po
kaki ceni se bo kupovala knjiga, od ktere pričakovati
smemo, da bo delala čast slovenskemu pesništvu.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Najvažnejša novica preteklega tedna je ta, da vo-
litveni boj na Českem je končan, le v Pragi ste 29.
dne t. m. še dve volitvi. Narod slovanski na Českem
je klical vlada na odgovor, in odgovoril je tako, da
vlada prav očitno vidi, da nikakor ne mara za to si-
stemo, ktera zdaj velja v Cislajtani. Napenjale so se
vse sile — groza je brati, kar česki časniki pripovedu-
jejo, kako se je delalo, in kar je oklical sam župan
dr. Klaudy pražki, ki se je zarad nepostavne sile od-
povedal županstvu. Ako birokracija tako postopa, spod-
kopala bode vladi vso vero; po vseh okrajih je hotela
cesarske uradnike ali svoje privržence narediti za po-
slance; al narod je po volitvah odgovoril, da uradni-
kov noče v deželnem zboru, kajti vsi prejšnji po-
slanci bili so sopet voljeni in z ogromno večino; le
uradniki, nekteri judje in nemci so glasovali za vladne
kandidate. Padla je tedaj vlada popolnoma. Kaj pa
zdaj? Dokler ne dobimo ministerstva, ki ima za „spravo
vseh narodov“ živo voljo in se po oni poti, ki jo je
nasvetovalo ministerstvo Belkredijevo, ne predružači
ustava, ne bode srečna Avstrija! — Prof. Greuter,
tožen razžaljenja Njegovega Veličanstva zarad govora
v Hippaški napitnici, je bil 22. t. m. nedolžen spoznan.